

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10 i 3/23), na prijedlog Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 21. sjednici, održanoj dana 15.03.2024. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Utvrđuje se Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom.

II.

Prijedlog Zakona iz tačke I. ovog zaključka, upućuje se u skupštinsku proceduru po skraćenom postupku.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____/24
Datum, 15.03.2024. godine
Zenica

PREMIJER

Nezir Pivić

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice,
1x Stručna služba Skupštine,
1x a/a.

PRIJEDLOG

Na osnovu člana 37. stav 1. tačka f) Ustava Zeničko-dobojskog kantona, Skupština Zeničko-dobojskog kantona na _ sjednici održanoj dana _____ 2024. godine, d o n o s i

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SOCIJALNOJ ZAŠTITI, ZAŠTITI CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITI PORODICE SA DJECOM

Član 1.

(Izmjena člana 4.)

(1) U Zakonu o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 13/07, 13/11, 14/12 – Autentično tumačenje, 3/15, 2/16, 3/17 – Autentično tumačenje i 16/22 - u daljem tekstu: Zakon) u članu 4. stavovi (2) i (3) se brišu.

(2) Dosadašnji stav (4) postaje stav (2).

Član 2.

(Izmjena člana 5.)

U članu 5. stav (2) mijenja se i glasi:

„(2) Izuzetno, djetetom se smatra i lice koje radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim zakonom ima više od 18, a do navršenih maksimalno 27 godina života, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Član 3.

(Izmjena člana 18.)

U članu 18. stav (3) mijenja se i glasi:

„(3) Licima kojima je priznato pravo iz oblasti socijalne zaštite propisano u članu 19. ovog zakona, odnosno pravo iz oblasti zaštite porodice sa djecom iz člana 112. ovog zakona, može se priznati i pravo na zdravstveno osiguranje i osnovnu zdravstvenu zaštitu ukoliko nisu osigurani po drugom osnovu“.

(2) Iza stava (3) dodaju se novi stavovi (4) i (5) koji glase:

„(4) Izuzetno, pravo iz stava (3) ovog člana može se priznati i licima koji nisu korisnici prava iz člana 19. i člana 112. ovog zakona, pod uslovom da su stariji od 60 godina (žene), odnosno 65 godina (muškarci) i da nisu osigurani po drugom osnovu.

(5) Postupak i način ostvarivanja prava iz stava (3) i (4) ovog člana regulisat će se Uputstvom koje donosi ministar Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Ministar).

Član 4.
(Dopuna člana 19.)

U članu 19. u stavu (1) iza tačke h) dodaje se nova tačka i) koja glasi:

„i) zdravstveno osiguranje i osnovna zdravstvena zaštita“.

Član 5.
(Izmjena člana 24.)

(1) U članu 24. u stavu (1) tačka c) se briše.

(2) Dosadašnje tačke d), e), f), g), h), i) i j) postaju tačke c), d), e), f), g), h) i i).

(3) U stavu (2) iza tačke f) dodaju se nove tačke g) i h) koje glase:

„g) dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom,

h) primanja po propisima o boračko-invalidskoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti lica sa invaliditetom“.

Član 6.
(Dopuna člana 30.)

U članu 30. u stavu (2) iza riječi „od 65 godina“ dodaju se riječi „(muškarac), odnosno 60 godina (žena)“.

Član 7.
(Izmjena člana 57.)

Član 57. mijenja se i glasi:

„Član 57.

(1) Ukoliko se smještaj u ustanovu socijalne zaštite vrši na zahtjev prvostepenog organa, Ministarstvo, prvostepeni organ i ustanova socijalne zaštite u koju se vrši smještaj zaključuju ugovor o uspostavljanju saradnje i finansiranju usluga socijalnog zbrinjavanja lica koje se smješta.

(2) Ugovorom iz stava (1) ovog člana uredit će se međusobna prava i obaveza ugovornih strana radi zbrinjavanja i smještaja lica kojima je potrebna stalna briga i pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba a koje potrebe ne mogu ostvariti u vlastitoj porodici ili na drugi način“.

Član 8.
(Brisanje poglavlja IV.)

POGLAVLJE IV. UDRUŽENJA LICA SA INVALIDITETOM se briše.

Član 9.
(Izmjena člana 96.)

Član 96. mijenja se i glasi:

„Član 96.

Pojmovi i definicije koji se odnose na civilne žrtve rata i članove njihovih porodica korišteni u ovom zakonu imaju isto značenje kao i pojmovi i definicije korišteni u Zakonu o zaštiti civilnih žrtava rata u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 60/23, – u daljem tekstu: Federalni zakon o civilnim žrtvama rata“.

Član 10. (Izmjena člana 97.)

Član 97. mijenja se i glasi:

„Član 97.

Uslovi, način i postupak ostvarivanja prava priznatih po osnovu statusa civilnih žrtava rata kao i članova njihovih porodica provodit će se po odredbama Federalnog zakona o civilnim žrtvama rata i odredbama ovog zakona“.

Član 11. (Izmjena člana 98.)

Član 98. mijenja se i glasi:

„Član 98.

(1) Prava civilnih žrtava rata u smislu ovog zakona su:

- a) zdravstvena zaštita;
- b) prednost prilikom korištenja zdravstvenih usluga;
- c) psihološka pomoć;
- d) pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala;
- e) banjsko i klimatsko liječenje i medicinska rehabilitacija;
- f) pokriće troškova dženaze/sahrane;
- g) osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija)
- h) prioritetno zapošljavanje;
- i) prioritetno stambeno zbrinjavanje;
- j) besplatna pravna pomoć i
- k) osiguranje povoljnijih uslova školovanja.

(2) Prava iz stava (1) tačka a), f), g), i), j) i k) ovog člana ostvaruju i članovi uže porodice civilnih žrtava rata.

(3) Prava iz stava (1) ovog člana finansiraju se iz sredstava budžeta Kantona“.

Član 12. (Izmjena člana 99.)

Član 99. mijenja se i glasi:

„Član 99.

Pravo na zdravstvenu zaštitu u smislu odredbe člana 98. stav (1) tačka a) ovog zakona ostvaruje se u skladu sa propisima kojima se uređuje zdravstvena zaštita i zdravstveno osiguranje kao i podzakonskim aktima iz ove oblasti.

Član 13.
(Izmjena člana 100.)

Član 100. mijenja se i glasi:

„Član 100.

Prednost prilikom korištenja zdravstvenih usluga u smislu odredbe člana 98. stav (1) tačka b) ovog zakona civilna žrtva rata ostvaruje na osnovu predložene iskaznice/rješenja o statusu i uz obavezu nadležnih zdravstvenih ustanova da na vidnom mjestu istaknu pravo prednosti civilnih žrtava rata u svim zdravstvenim ustanovama na području Kantona.

Član 14.
(Dodavanje novog člana 101a.)

Iza člana 100. dodaje se novi član 101a. koji glasi:

„Član 101a.

Pravo na psihološku pomoć, pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala, pravo na banjsko klimatsko liječenje i medicinsku rehabilitaciju u smislu odredbe člana 98. stav (1) tačka c), d) i e) ovog zakona, civilna žrtva rata ostvarit će u skladu sa propisima kojima se uređuje zdravstvena zaštita i zdravstveno osiguranje kao i podzakonskim aktima iz ove oblasti.

Član 15.
(Izmjena člana 102.)

Član 102. mijenja se i glasi:

„Član 102.

(1) Pravo na pokriće troškova dženaze/sahrane u smislu odredbe člana 98. stav (1) tačka f) ovog zakona civilne žrtve rata ostvaruju u punom iznosu, dok članovi uže porodice civilne žrtve rata ostvaruju u visini 50% od ukupnih troškova.

(2) Postupak i način ostvarivanja prava iz stava (1) ovog člana propisat će se posebnim uputstvom koje će donijeti Ministar.“

Član 16.
(Izmjena člana 103.)

Član 103. mijenja se i glasi:

„Član 103.

Pravo na osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija) kao i pravo na prioritetno zapošljavanje u smislu odredbe člana 98. stav (1) tačka g) i h) ovog zakona ostvaruje se pod uslovima i na način predviđen propisima koji regulišu oblast posredovanja u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba“.

Član 17.
(Izmjena člana 104.)

Član 104. mijenja se i glasi:

„Član 104.

Pravo na prioritarno stambeno zbrinjavanje u smislu odredbe člana 98. stav (1) tačka i) ovog zakona ostvaruje se pod uslovima i na način predviđen propisima koji regulišu oblast socijalno neprofitnog stanovanja na području Zeničko-dobojskog kantona“.

Član 18.
(Izmjena člana 105.)

Član 105. mijenja se i glasi:

„Član 105.

Pravo na besplatnu pravnu pomoć, u smislu odredbe člana 98. stav (1) tačka j) ovog zakona, ostvaruje se putem Kantonalnog zavoda za besplatnu pravnu pomoć, u skladu sa propisima koji regulišu pružanje usluge besplatne pravne pomoći na području Kantona“.

Član 19.
(Izmjena člana 106.)

Član 106. mijenja se i glasi:

„Član 106.

(1) Pravo na osiguranje povoljnijih uslova školovanja ima dijete rođeno iz čina ratnog silovanja – dijete posebne kategorije civilnih žrtava rata do navršene 35. godine života.

(2) Povoljniji uslovi školovanja u smislu odredbe iz stava (1) ovog člana podrazumijevaju prednost pri upisu u javne srednjoškolske i visokoškolske obrazovne ustanove pod uslovom da je postignut bodovni minimum, odnosno da je dijete zadovoljilo na prijemnom ispitu.

(3) Dijete iz stava (1) ovog člana ima pravo i na sufinasiranje troškova upisa, putem Ministarstva i to u visini od 50% u odnosu na cijenu školarine pod uslovom da se nalazi na redovnom školovanju“.

Član 20.
(Brisanje članova 107., 108., 109. i 110.)

Članovi 107., 108., 109. i 110. se brišu.

Član 21.
(Izmjena člana 112.)

(1) U članu 112. u stavu (1) dodaje se nova tačka b) koja glasi:

„b) dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom“.

(2) Dosadašnje tačke b), c), d), e), f), g) i h) postaju tačke c), d), e), f), g), h) i j).

Član 22.

(Izmjena naziva odjeljka)

U DIJELU ČETVRTOM, POGLAVLJE I., naziv Odjeljka A. mijenja se i glasi:

„Odjeljak A. Dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom“.

Član 23.

(Dodavanje novih članova 119a., 119b., 119c., 119d., 119e., 119f., 119g.)

Iza člana 119. dodaju se novi članovi 119a., 119b., 119c., 119d., 119e., 119f., 119g. koji glase:

„Član 119a.

Dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom u smislu ovog zakona podrazumijeva novčano primanje koje pripada djeci i mladim sa invaliditetom, s ciljem pružanja pomoći porodici u izdržavanju i odgoju djece“.

„Član 119b.

Pravo na dodatak iz člana 119a. ovog zakona mogu ostvariti djeca ili mladi sa utvrđenim procentom invaliditeta od 60% do 100% dok se nalaze na redovnom školovanju, a najduže do navršene 27. godine života ako im je nalazom nadležne ustanove utvrđena nesposobnost za samostalan rad i privređivanje“.

„Član 119c.

(1) Pravo na dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom, djeca odnosno mladi stiču uz ispunjenje uslova kako slijedi:

- a) da imaju prijavljeno prebivalište na području Kantona;
- b) da je Nalazom, ocjenom i mišljenjem Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja utvrđen procenat tjelesnog oštećenja u visini od 60% do 100%;
- c) da ne koriste pravo na dječiji dodatak po osnovu Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine;
- d) da je Nalazom, ocjenom i mišljenjem Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja utvrđena nesposobnost za samostalan rad i privređivanje.

(2) Pravo iz člana 119a. ovog zakona djeca i mladi sa invaliditetom ne mogu ostvariti ukoliko su smješteni u ustanovu dječije ili socijalne zaštite ili ukoliko imaju zasnovan radni odnos“.

„Član 119d.

(1) Postupak za ostvarivanje prava na dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom pokreće se po zahtjevu stranke.

(2) O pravu na dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom u prvom stepenu rješava nadležni centar za socijalni rad, odnosno nadležna općinska služba za poslove socijalne zaštite prema

mjestu prebivališta podnosioca zahtjeva.

(3) Korištenje prava na dječiji dodatak po Zakonu o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine isključuje pravo na dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom“.

„Član 119e.

(1) Visina dodatka za djecu i mlade sa invaliditetom utvrđuje se u iznosu od 7% od prosječne plaće Kantona.

(2) Dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom isplaćuje se na tekući račun korisnika prava, odnosno zakonskog zastupnika ili staratelja.

(3) Dospjela a neisplaćena potraživanja nakon smrti korisnika prava isplatit će se u skladu sa propisima koji regulišu pitanje nasljeđivanja u Federaciji Bosne i Hercegovine“.

„Član 119f.

Dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom prestaje završetkom redovnog školovanja, odnosno navršavanjem 27. godina života, zaposlenjem ili stupanjem u brak korisnika prava“.

„Član 119g.

Sredstva za finansiranje dodatka za djecu i mlade sa invaliditetom osiguravaju se u budžetu Kantona“.

Član 24.

(Izmjena člana 120.)

U članu 120. u stavu (2) iza riječi „porodilje“ dodaju se riječi „i da isto pravo ne koristi po nekom drugom propisu“.

Član 25.

(Dopuna člana 121.)

U članu 121. stav (2) iza riječi „sljedeće dijete“ dodaju se riječi „prilikom istog poroda“.

Član 26.

(Izmjena člana 122.)

Član 122. mijenja se i glasi:

„Član 122.

Naknadu umjesto plaće iz člana 120. ovog zakona može ostvariti i radnik - otac djeteta, odnosno njegov usvojitelj ukoliko porodiljsko odsustvo koristi zbog smrti majke djeteta ili zbog toga što je majka napustila dijete ili je iz drugih opravdanih razloga spriječena koristiti porodiljsko odsustvo“.

Član 27.

(Izmjena člana 126.)

Član 126. mijenja se i glasi:

„Član 126.

(1) Rješenje o priznavanju prava na naknadu plaće iz člana 121. ovog zakona donosi prvostepeni organ, koji je u obavezi primjerak rješenja dostaviti poslodavcu u roku od 8 dana od dana donošenja.

(2) Naknadu plaće utvrđenu rješenjem iz stava (1) ovog člana isplaćuje poslodavac.

(3) Poslodavac je u obavezi postupiti po rješenju iz stava (1) ovog člana i izvršiti isplatu naknade svaki mjesec uz isplatu plaće radnicima.

(4) Na isplaćenu naknadu iz stava (2) ovog člana poslodavac je dužan obračunati i uplatiti doprinose i poreze u skladu s propisima koji regulišu obračun i isplatu poreza i doprinosa.

(5) Uputstvo o postupku i načinu isplate naknade umjesto plaće, poreza i doprinosa po tom osnovu i načinu njihove refundacije poslodavcu, donijet će Ministar, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(6) Refundaciju sredstava iz stava (2) i (3) ovog člana na osnovu podnesenog zahtjeva za refundaciju, na način propisan Uputstvom iz stava (5) ovog člana vršit će se poslodavcu, putem nadležnog centra za socijalni rad, odnosno nadležne općinske službe za poslove socijalne zaštite, koji predmetna sredstva potražuju iz sredstava budžeta Kantona“.

Član 28. (Izmjena člana 127.)

(1) U članu 127. stav (3) iza riječi „sljedeće dijete“ dodaju se riječi „prilikom istog poroda“.

(2) U stavu (4) iza riječi „u radnom odnosu“ dodaju se riječi: „kao i nezaposleni hranitelj“.

(3) Iza stava (4) dodaje se novi stav (4) koji glasi:

„(4) Korištenje prava hranitelja na novčanu pomoć iz stava (1) ovog člana isključuje pravo na naknadu za izdržavanje hranjenika za period korištenja prava na novčanu pomoć“.

(4) Dosadašnji stav (4) postaje stav (5).

Član 29. (Dopuna člana 139.)

(1) U članu 139. iza stava (3) dodaje se novi stav (4) koji glasi:

„(4) Ženi majci koja je u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta, pravo na naknadu umjesto plaće pripada od dana otvaranja porodijskog odsustva, dok ženi-majci koja nije u radnom odnosu pravo na novčanu pomoć pripada od dana rođenja djeteta ukoliko je zahtjev podnesen u roku koji je propisan u stavu (5) ovog člana“.

(2) Dosadašnji stavovi (4), (5), (6) i (7) postaju stavovi (5), (6), (7) i (8)“.

Član 30.
(Izmjena naziva dijela sedmog)

Naziv dijela sedmog mijenja se i glasi:

„DIO SEDMI - STRUČNI I INSPEKCIJSKI NADZOR“

Član 31.
(Dopuna člana 154.)

U članu 154. iza stava (1) dodaje se novi stav (2) koji glasi:

„(2) Inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona provodi Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona putem nadležnog kantonalnog inspektorata“.

Član 32.
(Dopuna člana 161.)

U članu 161. stav (2) tačka b) iza riječi „životnih uvjeta“ dodaju se riječi „uz prethodno pribavljenu saglasnost Ministarstva“.

Član 33.
(Izmjena člana 162.)

Član 162. mijenja se i glasi:

„Član 162.

(1) Novčanom kaznom od 2.000,00 do 10.000,00KM kaznit će se za prekršaj ustanova kao pravno lice ako:

- a) korisniku prava, protivno odredbama ovog zakona, uskrati ili ograniči pravo koje mu pripada;
- b) omogući korištenje prava licu kojem to pravo po odredbama ovog zakona ne pripada ili mu ne pripada u tom obimu ili obliku;
- c) otpusti korisnika koji je smješten u ustanovu a da prethodno nije dokazano da su poduzete propisane i predložene mjere i obezbijeđen adekvatan način zbrinjavanja;
- d) otpočne sa radom i obavljanjem djelatnosti prije nego što Ministarstvo utvrdi da su ispunjeni uslovi za početak rada i obavljanje djelatnosti;
- e) ne otkloni nedostatke utvrđene u vršenju stručnog nadzora u roku koji je utvrđen u članu 159. stav (2) ovog zakona;
- f) ne vodi propisane evidencije;
- g) onemogućući ovlaštenom licu vršenje neposrednog nadzora.

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u ustanovi novčanom kaznom od 500,00 do 1.500,00 KM“.

Član 34.
(Izmjena člana 163.)

Član 163. mijenja se i glasi:

„Član 163.

(1) Novčanom kaznom od 3.000,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac, kao pravno lice, ukoliko ne postupi u skladu sa članom 126. stav (2), (3) i (4) ovog zakona.

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 1.000,00 do 2.000,00 KM“.

Član 35.
(Rokovi za donošenje podzakonskih akata)

Ministar će u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti Uputstvo iz člana 18., 102. i člana 126. ovog Zakona, kojim će se utvrditi postupak i način za ostvarivanje predmetnih prava.

Član 36.
(Utvrdjivanje prečišćenog teksta)

Ovlašćuje se Zakonodavno-pravna komisija Skupštine Zeničko-dobojskog kantona da utvrdi prečišćeni tekst Zakona.

Član 37.
(Prelazne odredbe)

Svi postupci koji do dana stupanja na snagu ovog zakona nisu pravosnažno okončani završit će se po odredbama zakona koji je bio na snazi u vrijeme donošenja ovog zakona, ako je to povoljnije za stranku.

Član 38.
(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona“.

Broj: _____/24
Datum, __.__.2024. godine
Zenica

Predsjedavajući Skupštine

Ćazim Huskić

OBRAZLOŽENJE
Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava
rata i zaštiti porodice sa djecom

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama zakona sadržan je u odredbi člana III.2 e) i člana III.3. (1) i (2) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, kojim odredbama je propisano da su federalna vlast i kantoni nadležni za socijalnu politiku koju ostvaruju zajednički ili odvojeno, ili od strane kantona koordinirano od federalne vlasti, u pogledu kojih nadležnosti se kantoni i federalna vlast dogovaraju na trajnoj osnovi, te u članu 37. stav (1) tačka f) Ustava Zeničko-dobojskog kantona prema kojem Skupština donosi zakone i ostale propise za izvršavanje kantonalnih nadležnosti.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Važeći Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom Zeničko-dobojskog kantona ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 13/07, 13/11, 14/12 – autentično tumačenje, 3/15, 2/16, 3/17 – autentično tumačenje i 16/22 - u daljem tekstu: važeći Zakon), od svoga donošenja 2007. godine pretrpio je brojne izmjene i dopune, shodno ukazanim potrebama i promjenama koje su se desile nakon njegovog donošenja, uključujući i obavezu usklađivanja sa federalnim propisima koji su uglavnom nastajali kao posljedica reforme sistema socijalne zaštite.

Posljednje izmjene i dopune važećeg Zakona izvršene su u septembru 2022. godine. U kontekstu reforme sistema socijalne zaštite nužno je naglasiti da je intencija zakonodavca da se oblasti koje uređuje Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“, broj: 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16 i 40/18 – u daljem tekstu: Federalni zakon) izdvoje u posebne lex specialis pravne regulative. Konkretno, oblast koja uređuje zaštitu porodice sa djecom donošenjem Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj: 52/22) izdvojena je kao posebna pravna legislativa, pa su time odredbe koje se odnose na ovu oblast u važećem Zakonu već ranije usklađene sa donošenjem legislative. Ako se ovome dodaju statistički pokazatelji koji ukazuju na negativan prirodni priraštaj na području Federacije BiH, pa i Zeničko-dobojskog kantona, sasvim je razumljivo i opravdano nastojanje zakonodavca da se poduzmu mjere i akcije na unapređenju populacijske politike, a posebno pronatalitetne politike s ciljem bolje zaštite i podrške porodicama sa djecom, a što je kroz donošenje naprijed navedenog zakona već učinjeno.

S obzirom da su od posljednjih izmjena i dopuna važećeg Zakona doneseni i počeli sa primjenom i drugi zakoni (Zakon o ustanovama socijalne zaštite FBiH, Zakon o

organizacijama i reprezentativnim organizacijama osoba sa invaliditetom i civilnih žrtava rata FBiH i Zakon o zaštiti civilnih žrtava rata i članova njihovih porodica FBiH), također, je nužno dodatno izvršiti usaglašavanje i izmjene u važećem Zakonu.

Razlog za izmjene i dopune važećeg Zakona su, između ostalog, i poslaničke inicijative pokrenute od strane udruženja „Dlan“ iz Zenice i Gorana Bulajića, poslanika u Skupštini Zeničko-dobojskog kantona koje su ocijenjenje opravdanim i svrsishodnim.

Naime, inicijativom udruženja „Dlan“ iz Zenice, ukazuje se na potrebu uvođenja drugog, odnosno dodatnog prava i to dodatka za djecu i mlade sa invaliditetom, iz razloga što je prenošenjem prava na dodatak na djecu sa kantonalnog na federalni nivo, kao i propisivanjem prihodovnog cenzusa koji je od uticaja na ostvarivanje prava, veliki broj djece sa invaliditetom na području Zeničko-dobojskog kantona izgubio pravo, odnosno ostao uskraćen za mogućnost ostvarivanja predmetnog prava na federalnom nivou.

Dakle, Zakonom o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj: 52/22 – u daljem tekstu: Zakon o materijalnoj podršci), u dijelu koji se odnosi na ostvarivanje prava na dječiji dodatak, obuhvaćena su samo djeca sa procentom invaliditeta od 90 i 100%, čime su neopravdano izopćena djeca druge kategorije invaliditeta (od 60 do 80%), što ukazuje na vrlo izražen nejednak tretman djece kada je u pitanju mogućnost ostvarivanja ovog prava. Ovakvim tretmanom se uspostavlja zakonodavni okvir koji nije u skladu sa modalitetima u evropskim zemljama prema kojem svakom djetetu sa invaliditetom treba da se omogući jednak tretman i jednak pristup u ostvarivanju prava. Zbog toga je, u vezi sa mogućnošću koja je predviđena u članu 19. stav (3) Federalnog zakona, kao i članu 10. stav (3) Zakona o materijalnoj podršci, a koja omogućava da se propišu i druga dodatna prava iz oblasti socijalne zaštite, podnesena inicijativa izmjene i dopune važećeg Zakona, u dijelu koji se odnosi na oblast zaštite porodice sa djecom. Ovo posebno iz razloga što je načelo zabrane diskriminacije jedno od temeljnih načela na kojima se zasniva pravna legislativa u oblasti socijalne zaštite na području Zeničko-dobojskog kantona, što podrazumijeva osiguranje jednakih uslova i prilika za sve, zbog čega je neophodno strategiju djelovanja usmjeriti ka otklanjanju diskriminacije, kao najvažnijeg segmenta iz kojeg proizilaze sve druge varijante i mogućnosti unutar kojih će se moći uspostaviti ravnopravan tretman svakog djeteta.

Nadalje, inicijativom Gorana Bulajića, poslanika u Skupštini Zeničko-dobojskog kantona ukazano je na problem s kojim su suočene korisnice prava na naknadu umjesto plaće ženi majci u radnom odnosu iz člana 112. stav (1) tačka b) važećeg Zakona i korisnice prava na novčanu pomoć ženi-majci koja nije u radnom odnosu, definisano u tački c) stav (1) istog člana. Radi iznalaženja odgovarajućeg modaliteta za rješavanje navedenog problema nužno je izvršiti izmjene članova 120. i 126. važećeg Zakona iz razloga koje obrazlažemo kako slijedi:

Prema važećem Zakonu obračun i uplatu doprinosa za žene majke koje su u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuju sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta, a imaju prebivalište na području Zeničko-dobojskog kantona, vrše nadležni centri za socijalni rad, odnosno nadležne općinske službe za socijalnu zaštitu, koji sredstva potražuju iz budžeta Zeničko-dobojskog kantona putem resornog ministarstva. Također, važećim Zakonom su

obuhvaćene i žene majke za vrijeme dok odsustvuju sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta, koje imaju prebivalište izvan područja Zeničko-dobojskog kantona, a poslodavac ima sjedište na području Zeničko-dobojskog kantona, ukoliko to pravo nije regulisano prema mjestu prebivališta porodilje.

Naime, prilikom implementacije važećeg Zakona ispostavilo se da Porezna uprava nema zakonske pretpostavke a niti tehničke mogućnosti da prilikom uplate doprinosa iste evidentira na ime korisnice naknade, koja ima svojstvo radnice kod poslodavca kod kojeg ima zasnovan radni odnos. Suprotno tome, ostvarena naknada se evidentira na osnovu statusa koji nije ničim definisan, jer se one u evidenciji vode kao radnice nadležnog centra za socijalni rad ili nadležne općinske službe za pitanja socijalne zaštite, iako su prema ugovoru o radu i u tom periodu radnice kod poslodavca. Ovakav način evidencije dovodi u pitanje kontinuitet uplate doprinosa i problem dokazivanja kontinuiteta trajanja radnog staža prilikom odlaska u penziju. Također, evidentiranje uplate doprinosa pojavljuje se kao problem i kod žena koje imaju prebivalište na području Republike Srpske, a radni odnos zasnovan na području Federacije BiH, u konkretnom slučaju na području Zeničko-dobojskog kantona, i to prilikom ostvarivanja prava na zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti koja prava se vežu za mjesto prebivališta.

Naime, baza SOTAC, putem koje bi se trebalo vršiti preusmjeravanje sredstava za zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti ne sadrži mogućnost doznačavanja predmetnih sredstava na općine izvan područja Federacije BiH, čime se otvara problem korištenja zdravstvene zaštite i medicinskih usluga ovih korisnika. Da bi se riješio uočeni problem, navedenom inicijativom je predloženo da uplate naknade plaća kao i uplate poreza i doprinosa po tom osnovu vrše poslodavci, kojima će uplaćena sredstva naknadno biti refundirana putem nadležnog centra za socijalni rad, odnosno putem nadležne općinske službe za pitanje socijalne zaštite, a koja sredstva bi se potraživala iz budžeta Zeničko-dobojskog kantona od strane resornog ministarstva. Na ovaj način bi se otklonila višestruka barijera na koju se naišlo prilikom implementacije važećeg Zakona, a koja je već duži vremenski period prisutna na području Zeničko-dobojskog kantona.

Obzirom da se važećim Zakonom kaznene odredbe općenito ne mogu svrsishodno i blagovremeno provoditi na način da se za utvrđeni prekršaj izrekne i izvrši predviđena novčana kazna jer su postupci predviđeni zakonom o prekršajima dugotrajni, potrebno je u ovom kontekstu izvršiti reformu na način da se uspostavi inspekcijski nadzor i da se isti povjeri nadležnim inspekcijskim službama, u konkretnom Kantonalnoj upravi za inspekcijske poslove. Naime, postupci predviđeni Zakonom o prekršajima predviđaju provođenje postupka putem prekršajnog naloga, a tu su ograničene kategorije i okolnosti u kojima se prekršajni nalozi, kao obrasci mogu odobriti. S druge strane, prekršajni postupak pokrenut po zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka je duži proces za izricanje kazne, koja bi se u slučaju inspekcijskog nadzora mogla jednostavnije, brže i efikasnije riješiti. U vezi sa navedenim potrebno je dodati nove članove, te izvršiti dopunu i izmjenu postojećih, kako bi se kroz uspostavu instituta inspekcijskog nadzora i povećanje iznosa novčanih kazni postigla kako njegova preventivna tako i represivna svrha.

Kako su se pored pitanja obuhvaćenih navedenim inicijativama uočili i još neki formalno pravni nedostaci koji ometaju implementaciju važećeg Zakona, potrebno je izvršiti korekcije važećih odredbi i u tom dijelu kako bi se otklonile određene nejasnoće i dileme u kontekstu primjene i tumačenja pojedinih odredaba važećeg Zakona.

Imajući u vidu da će svim naprijed opisanim izmjenama kao i izmjenama koje su se prethodno desile, zakon pretrpjeti izmjenu odredaba u omjeru koji premašuje 50% u odnosu na prvobitni integralni tekst zakona, svrsishodno bi bilo da se istovremeno, odmah nakon predloženih izmjena i dopuna važećeg Zakona usvoji i preišćeni tekst predmetnog zakona radi lakše operativne primjene.

S obzirom da se najveći broj predloženih izmjena i dopuna važećeg Zakona odnosi na pojašnjenje i preciziranje odredaba koje su stvarale dileme i različito tumačenje u pravnom prometu, kao i otklanjanje operativnih problema i barijera koje su se pojavile prilikom njegove implementacije, a od kojih su neke odredbe već ranije, kroz poslaničke inicijative, bile predmet razmatranja i prihvatanja od strane Vlade i Skupštine Zeničko-dobojskog kantona, predlažemo da prijedlog izmjena i dopuna ovog zakona Skupština Zeničko-dobojskog kantona razmotri po skraćenom postupku, u skladu sa članom 140. Poslovnika Skupštine Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 14/18, 18/18-isp, 7/19, 7/20 i 16/23). Ovo posebno iz razloga što postoji neodložna potreba da se uočeni problemi i barijere otklone kroz povoljnije uređenje spornih pitanja, a sve u cilju najboljeg interesa i zaštite korisnika prava iz oblasti koju tretira važeći Zakon.

III OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

U članu 1. – izvršena je izmjena člana 4. tako što su izbrisani stavovi (2) i (3) koji daju definiciju članova porodice civilne žrtve rata, jer je u kasnijem tekstu važećeg Zakona, u dijelu koji definiše pitanje civilnih žrtava rata izvršeno njihovo usklađivanje sa Zakonom o zaštiti civilnih žrtava rata i članova njihovih porodica u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 60/2023 – u daljem tekstu: Federalni zakon o civilnim žrtvama rata).

U članu 2. - izvršena je izmjena člana 5. stav (2) kojim je data nova definicija djeteta, a sve iz razloga prilagođavanja zakonskim novinama i novim uvedenim pravima.

U članu 3. - izvršena je izmjena i dopuna člana 18. Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 13/07, 13/11, 14/12 – autentično tumačenje, 3/15, 2/16, 3/17 – autentično tumačenje i 16/22 – daljem tekstu: Kantonalni zakon) na način da je u stavu (3) precizirano da korisnicima prava iz oblasti socijalne zaštite i prava iz oblasti zaštite porodice sa djecom može biti priznato i pravo na zdravstveno osiguranje i osnovnu zdravstvenu zaštitu ukoliko nisu osigurani po drugom osnovu. Dodavanjem novog stava, izuzetno se dopušta mogućnost ostvarivanja prava na zdravstveno osiguranje i osnovnu zdravstvenu zaštitu i licima koji nisu korisnici prava iz oblasti socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom pod uslovom da su stariji od 60 godina

(žene), odnosno 65 godina (muškarci) i da nisu osigurani po nekom drugom osnovu. Postupak i način ostvarivanja ovih prava regulisat će se Uputstvom koje će donijeti Ministar. Ovo iz razloga što je pravo na zdravstveno osiguranje i osnovnu zdravstvenu zaštitu predviđeno kao akcesorno pravo koje se izvodi iz drugog prava iz oblasti socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom, čime su pojedine kategorije korisnika socijalne zaštite, koji nisu osigurani po drugom osnovu onemogućeni da pravo na zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu ostvare ukoliko nisu korisnici osnovnog prava iz kojeg se to akcesorno pravo izvodi, a za koje postoji obaveza osiguranja koja proizilazi iz Zakona o zdravstvenom osiguranju.

U članu 4. - izvršena je dopuna člana 19. dodavanjem tačke i) koja kao jedno od prava iz oblasti socijalne zaštite utvrđuje i pravo na zdravstveno osiguranje i osnovnu zdravstvenu zaštitu. Dodavanjem nove tačke i) u stav (1) ovog člana definiše se pravo koje se u praksi već priznaje određenim kategorijama lica ali je propušteno da se taksativno navede u dijelu koji navodi prava iz oblasti socijalne zaštite.

U članu 5. - izvršena je izmjena člana 24. na način što je u stavu (1) ovog člana izbrisana tačka c) s obzirom da se radi o posebnoj vrsti naknade kojom se obezbjeđuje podrška osobama sa invaliditetom u prevazilaženju njihovih svakodnevnih potreba i poteškoća, odnosno pruža mogućnost izjednačavanja sa osobama koje nemaju invaliditet, te kao takva ne treba biti uračunata u ukupan prihod.

Ovim članom se, također, novo pravo - dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom, kao i primanja po propisima o boračko-invalidskoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti lica sa invaliditetom kroz njihovo dodavanje u stav (3) razvrstavaju u kategoriju prihoda koji se ne uračunavaju u ukupan prihod domaćinstva.

U članu 6. - izvršena je dopuna člana 30. u stavu (2) gdje je poštujući princip dosljednosti ova definicija upotpunjena na način na koji se ista navodi kroz cijeli zakonski tekst. Izmjenom stava (2) ovog člana precizira se definicija starog lica i usklađuje sa drugim odredbama koje tretiraju ovo pitanje.

U članu 7. - izvršena je izmjena člana 57. koji je usklađen sa Zakonom o ustanovama socijalne zaštite Federacije BiH („Službene novine FBiH broj: 64/22) na način da se istim definiše obaveza zaključivanja ugovora kada je u pitanju smještaj u ustanovu socijalne zaštite pokrenut na zahtjev prvostepenog organa, i to između ministarstva, kao finasijera, prvostepenog organa i ustanove u koju se vrši smještaj, a kojim ugovorom će se bliže urediti njihova međusobna prava i obaveze.

U članu 8. – izvršeno je brisanje poglavlja IV. iz razloga što je oblast koja se odnosi na udruženje osoba sa invaliditetom uređena na federalnom nivou i to Zakonom o organizacijama i reprezentativnim organizacijama osoba sa invaliditetom i civilnih žrtava rata FBiH („Službene novine Federacije BiH, broj:61/22).

U članu 9. - izvršena je izmjena člana 96. na način da se primjena definicija i pojmova koji se odnose na civilne žrtve rata i članove njihovih porodica, u kontekstu novog Zakona o zaštiti civilnih žrtava rata vezala za pojmove i definicije koje su date u Zakonu o zaštiti

civilnih žrtava rata u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj: 60/23).

U članu 10. – izvršena je izmjena člana 97. zbog prilagođavanja novom Zakonu o zaštiti civilnih žrtava rata i članova njihovih porodica na način da je utvrđeno da će se uslovi, način i postupak ostvarivanja prava priznatih po osnovu statusa civilnih žrtava rata i članova njihovih porodica provoditi u skladu sa odredbama važećeg Zakona i federalnog propisakoji uređuje ovu oblast.

U članu 11. – izvršena je izmjena člana 98. kojim su definisana prava koja je, shodno odredbama federalnog propisa, potrebno posebno urediti i regulisati propisom Kantona i koja se finansiraju iz kantonalnog Budžeta, te je propisano da prava iz stava (1) tačka a), f), g), i), j) i k) ostvaruju i članovi uže porodice posebne kategorije civilnih žrtava rata.

U članu 12. - izvršena je izmjena člana 99. kojim je uređeno da civilne žrtve rata i članovi njihovih porodica pravo na zdravstvenu zaštitu ostvaruju na način koji će svojim propisom bliže urediti Ministarstvo zdravstva i Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona.

U članu 13. - izvršena je izmjena člana 100. na način da je utvrđeno da se prednost prilikom korištenja zdravstvenih usluga ostvaruje na osnovu predložene iskaznice i uz obavezu nadležnih zdravstvenih ustanova da pravo prednosti istaknu na vidnim mjestima u svim zdravstvenim ustanovama na području Kantona.

U članu 14. - dodan je novi član 101a. kojim je uređeno da se pravo na psihološku pomoć, pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala, pravo na banjsko klimatsko liječenje i medicinsku rehabilitaciju može ostvariti na način koji će svojim podzakonskim aktima bliže urediti Ministarstvo zdravstva.

U članu 15. – izmijenjen je član 102. na način da je propisano da će se civilne žrtve rata pravo na pokriće troškova dženaze/sahrane ostvarivati u punom iznosu, dok će članovi porodice civilne žrtve rata to pravo ostvarivati u iznosu 50% od ukupnih troškova. Postupak i način ostvarivanja ovog prava propisat će se Uputstvom koje će donijeti Ministar.

U članu 16. – izmijenjen je član 103. na način da je definisano da se pravo na osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija) kao i pravo na prioritetno zapošljavanje ostvaruje pod uslovima i na način predviđen propisima koji regulišu oblast posredovanja u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba.

U članu 17. - izmijenjen je član 104. kojim je definisano da se pravo na prioritetno stambeno zbrinjavanje ostvaruje pod uslovima i na način predviđen propisima koji regulišu oblast socijalno neprofitnog stanovanja na području Zeničko-dobojskog kantona.

U članu 18. - izvršena je izmjena člana 105. kojim je uređeno da se pravo na besplatnu pravnu pomoć ostvaruje putem Kantonalnog zavoda za besplatnu pravnu pomoć i to u skladu sa propisima koji regulišu pružanje usluge besplatne pravne pomoći na području Kantona.

U članu 19. - izvršena je izmjena člana 106. kojom je definisano da pravo na osiguranje povoljnijih uslova školovanja ima dijete rođeno iz čina ratnog silovanja, koje se smatra djetetom posebne kategorije civilnih žrtava rata i to do navršene 35. godine života, pri čemu

se pod povoljnijim uslovima školovanja u smislu ove odredbe podrazumijeva prednost pri upisu u javne srednjoškolske i visokoškolske ustanove ukoliko je postignut bodovni minimum, odnosno da je dijete zadovoljilo na prijemnom ispitu.

U članu 20. - izvršeno je brisanje članova 107., 108., 109. i 110, jer je sadržaj koji je bio predmet ovih odredaba obuhvaćen prethodnim članovima.

U članu 21. - izvršeno je dodavanje nove tačke b) u članu 112. stav (1), kojom je uvedeno novo pravo i to dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom. Dakle, ovim članom se uvodi drugo, odnosno dodatno pravo iz oblasti zaštite porodice sa djecom (dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom), čija je mogućnost uvođenja predviđena odredbama Federalnog zakona i Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom u Federaciji BiH, s ciljem dodatne podrške porodicama sa djecom na području Zeničko-dobojskog kantona. Dosadašnje tačke su dodavanjem nove tačke promijenile numeraciju.

U članu 22. - izvršena je izmjena naziva odjeljka A. koji sada nosi naziv Dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom u skladu sa sadržajem koji predmetni odjeljak tretira i uređuje.

U članu 23. - izvršeno je dodavanje novih članova 119a., 119b., 119c., 119d., 119e., 119f., 119 g., kojim je prije svega data definicija dodatka za djecu i mlade sa invaliditetom, propisani uslovi za njegovo ostvarivanje, zatim propisana ograničenja za ostvarivanje prava, pokretanje postupka, nadležnosti prvostepenog i drugostepenog organa, zatim propisana visina iznosa dodatka za djecu i mlade sa invaliditetom, način isplate, te način osiguranja sredstva za njegovu isplatu.

Članom 119a. daje se definicija dodatka za djecu i mlade sa invaliditetom i određuje cilj koji se ovim pravom želi postići.

Članom 119b. propisuju se kategorije djece koja mogu ostvariti pravo na dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom, utvrđuje stepen invaliditeta koji je uslov za ostvarenje prava, te propisuju ograničenja u pogledu njegovog ostvarenja.

Članom 119c. propisuju se uslovi za ostvarivanje prava na dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom, te procentualno utvrđuje visina prava u odnosu na prosječnu plaću Kantona.

Članom 119d. propisuje se postupak za ostvarivanje prava i mjesno nadležni organ za postupanje u prvom stepenu.

Član 119e. uređuje način isplate dodatka za djecu i mlade sa invaliditetom korisniku prava i definiše pitanje dospjelih a neisplaćenih potraživanja u slučaju smrti korisnika prava.

Član 119f. i 119g. se uređuje prestanak prava na dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom i način osiguranja sredstava za njegovo finansiranje.

U članu 24. – izvršena je dopuna člana 120. u stavu (2) tako što je propisano ograničenje u pogledu mogućnosti ostvarivanja prava na naknadu umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu dva puta, odnosno od strane nadležnog centra za socijalni rad ili nadležne općinske službe za pitanje socijalne zaštite i od strane poslodavca.

U članu 25. - izvršena je dopuna stava (2) u članu 121. na način da se preciznije definiše odredba koja se odnosi na ostvarivanje prava na naknadu umjesto plaće ženi majci koja rodi veći broj djece prilikom istog poroda, jer je postojeća odredba neprecizno definisana i kao takva stvarala dileme i dovodila do različitog tumačenja, pa je istu potrebno precizirati u duhu onoga što je zakonodavac propisanom normom želio urediti.

U članu 26. - izvršenja je izmjena člana 122. na način da je ista precizirana i usklađena sa odredbom Zakona o radu.

U članu 27. - izvršena je izmjena člana 126. Izmjenom ovog člana u cijelosti, utvrđuje se obveznik donošenja rješenja o priznavanju prava na naknadu plaće, obveznik isplate predmetne naknade, kao i poreza i doprinosa na naknadu, te propisuje obaveza donošenja posebnog uputstva kojim će se precizno urediti pitanja vezana za postupak i način isplate, kao i refundacije sredstava koja su predmet definisanja ovog člana. Izmjenom člana je predviđeno da refundaciju sredstava vrši poslodavac, putem nadležnog centra za socijalni rad, odnosno nadležne općinske službe za poslove socijalne zaštite, koji predmetna sredstva potražuju iz sredstava budžeta Kantona, i to na osnovu podnesenog zahtjeva za refundaciju sredstava od strane poslodavca na način propisan Uputstvom koje donosi Ministar.

U članu 28. - vrši se izmjena člana 127. u stavu (3) na način da ista precizira pravo na novčanu pomoć ženi-majci koja rodi veći broj djece prilikom istog poroda, jer je postojeća odredba neprecizno definisana te je kao takva stvarala dileme i različito je tumačena, pa je istu potrebno precizirati u duhu onoga što je zakonodavac propisanom normom želio urediti.

U članu 29. - izvršena je dopuna člana 139. dodavanjem novog stava kojim se precizno definiše početak ostvarivanja prava na naknadu umjesto plaće ženi majci u radnom odnosu i novčane pomoći za ženu majku koja nije u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuju sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta.

U članu 30. - izvršena je izmjena naziva dijela sedmog iz razloga što je uveden institut inspekcijskog nadzora.

U članu 31. - izvršena je dopuna člana 154. dodavanjem novog stava kojim se definiše pitanje inspekcijskog nadzora nad primjenom zakona i propisa donesenih na osnovu zakona, te utvrđuje nadležni organ za inspekcijske poslove.

U članu 32. - izvršena je dopuna člana 161. na način da se u stavu (2) u tački b) propisuje obaveza pribavljanja saglasnosti ministarstva u situacijama kada prvostepeni organ procijeni da je korisnika prava potrebno osloboditi obaveze vraćanja primljenog novčanog iznosa na koji nije imao pravo.

U članu 33. - izvršena je izmjena člana 162. na način da se izmjenom ovog člana povećavaju iznosi novčanih kazni za prekršaje propisane za pravna lica i za odgovorna lica u pravnom licu, te uvode nove vrste prekršaja za koje se može izreći novčana kazna.

U članu 34. - izvršena je izmjena člana 163. na način da je propisana novčana kazna za poslodavca kao pravno lice i odgovorno lice u pravnom licu ukoliko ne postupe u skladu sa

članom 163 stav (2), (3) i (4) ovog zakona.

U članu 35. - utvrđeni su rokovi za donošenje podzakonskih akata.

U članu 36. - date su prelazne odredbe ovog zakona u kojima je definisano da će se svi slučajevi, odnosno postupci koji do dana stupanja na snagu ovog zakona nisu pravosnažno okončani završiti po odredbama zakona koji je bio na snazi u vrijeme njihovog donošenja.

U članu 37. – propisano je ovlaštenje za Zakonodavno-pravnu komisiju Skupštine Zeničko-dobojskog kantona da utvrdi prečišćeni tekst Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom Zeničko-dobojskog kantona.

U članu 38. - propisano je stupanje na snagu ovog zakona.

IV PRINCIPI NA KOJIMA JE ZASNOVAN PROPIS

Principi na kojima se zasniva prijedlog izmjene i dopune zakona su načelo zabrane diskriminacije, načelo dostupnosti i jednakog tretmana u ostvarivanju prava, načelo zakonitosti i pravičnosti.

V PROVEDBENI MEHANIZAM I NAČIN OSGURAVANJA POŠTIVANJA PROPISA

Za provođenje i osiguranje poštivanja odredaba ovog zakona zaduženo je Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona kroz davanje instrukcija, vršenje upravnog nadzora i kontrolu namjenskog trošenja sredstava namijenjenih za ostvarivanje predmetnog prava koja se osiguravaju iz sredstava kantonalnog Budžeta.

VI OPIS KONSULTACIJA VOĐENIH U POSTUPKU IZRADE ZAKONA

U pripremu predloženih izmjena i dopuna zakona, u dijelu koji se odnosi na zaštitu porodice sa djecom, uključeni su predstavnici Koalicije organizacija osoba sa invaliditetom na području Zeničko-dobojskog kantona, u čijem sastavu je i udruženje „Dlan“ iz Zenice, koje je podnosilac inicijative za izmjene i dopune zakona u pogledu uvođenja prava na dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom. Također su u proces konsultacija uključeni i predstavnici prvostepenog organa sa područja Zeničko-dobojskog kantona. S obzirom da se uvođenje drugog odnosno dodatnog prava direktno tiče Koalicije organizacije osoba sa invaliditetom kao njihove korisničke grupe, te da su nadležni centri socijalne zaštite, odnosno nadležne općinske službe, također, involvirane u cjelokupan proces na planu implementacije ovog prava, a radi sveobuhvatnijeg sagledavanja problematike neophodno je bilo uključiti navedene predstavnike u cilju pronalaženja pravičnog i zakonitog rješenja kako bi se zaštitila djeca sa invaliditetom koja pravo ne mogu ostvariti prema Federalnom zakonu. U dijelu odredaba koje se odnose na usklađivanje sa odredbama Zakona o zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom FBiH, nužno je bilo, također, konsultovati nadležne ustanove socijalne i zdravstvene zaštite, nadležne općinske službe za stambena pitanja, Kantonalni zavod za besplatnu pravnu pomoć, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, te

nadležne ustanove zadužene za oblast podredovanja u zapošljavanju. U dijelu Zakona koji se odnosi na uvođenje inspekcijskog nadzora konsultovana je Kantonalna uprava za inspekcijske poslove.

VII FINANSIJSKE IMPLIKACIJE PREDLOŽENIH IZMJENA

Kao jedan od bitnih preduslova za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama zakona, u dijelu koji se odnosi na uvođenje prava na dodatak za djecu i mlade sa invaliditetom jeste svakako osiguranje potrebnih budžetskih sredstava za njegovu implementaciju, što je i učinjeno kroz Budžet Zeničko-dobojskog kantona za 2024. godinu, unutar kojeg su predmetna sredstva planirana na poziciji „Dodatak na djecu i mlade s invaliditetom“ - KAD 217, u iznosu 750.000,00KM. Preliminarni podaci priključeni službenim putem, posredstvom Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona, pokazuju da se radi o približno 800 djece koja bi predmetno pravo ostvarivali na kantonalnom nivou.

Također se procjenjuje da bi za drugo, odnosno dodatno pravo za djecu i mlade sa invaliditetom na području Zeničko-dobojskog kantona na godišnjem nivou aproksimativno trebalo izdvojiti 750.000,00KM. Iznos dodatka za djecu i mlade, u utvrđenom procentu od 7% u odnosu na prosječnu plaću Kantona, uzimajući podatke prosječne plaće Kantona za prethodnu kalendarsku godinu iznosio bi 75,32KM.

Kada je u pitanju dio koji se odnosi na izmjenu člana 24. odnosno isključivanje primanja po osnovu propisa o boračko-invalidskoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti lica sa invaliditetom iz ukupnog prihoda domaćinstva, evidentno je da bi ova izmjena povećala broj korisnika stalne novčane pomoći, koji su upravo uvrštavanjem ove stavke u ukupan prihod domaćinstva izgubili pravo na stalnu novčanu pomoć. Prema preliminarnim podacima kojima raspolaže ovo ministarstvo radi se o približno 150 potencijalnih korisnika, što govoreći u kontekstu povećanja novčanih izdvajanja po ovom osnovu okvirno predstavlja iznos od oko 27.300,00KM na mjesečnom nivou. U okviru Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 2024. godinu planirana sredstva za ovu vrsu izdvajanja, kroz poziciju „Stalna novčana pomoć“ - KAD 215, iznose 1.350.000,00 KM.

Izvršavanje propisnih zakonskih obaveza planirano je na osnovu rješenja o priznatim pravima i potraživanja sredstava za ovu namjenu od nadležnih centara za socijalni rad odnosno nadležnih općinskih službi socijalne zaštite. S tim u vezi, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice kontinuirano prati stanje u oblasti socijalne zaštite, uključujući i broj korisnika prava, te shodno nastalim promjenama dinamiku potrošnje planira kroz mjesečne operativne planove, odnosno neophodna finansijska sredstva obezbjeđuje kroz uštede ili unutrašnje preraspodjele sredstava u okviru Budžeta ovog ministarstva.

Kada su u pitanju ostale izmjene i dopune predloženog zakona iste ne iziskuju dodatna finansijska izdvajanja, budući da se radi o normama kojima se otklanjaju uočeni problemi i poteškoće prilikom implementacije važećeg Zakona i ne podrazumijevaju uvođenje novih odnosno dodatnih prava.

